

Asia: VN/8871/2019

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

valtion viranomainen

Vastaajatahon virallinen nimi

Etelä-Savon ELY-keskus

Etelä-Savon TE-toimisto

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

Pekka Häkkinen

Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

-

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

-

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

-

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

-

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

-

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

-

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

-

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

-

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

-

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

-

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

-

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

-

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveystalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

-

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

-

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

-

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

-

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

-

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

-

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

-

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

-

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

-

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

-

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

-

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaista

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

-

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

-

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

-

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

-

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

-

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

-

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

ei

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savoon. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehdoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

Etelä-Savon maakuntaan

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

38. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

39. Voimaanpanolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelystä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensatiosääntely hyväksyttävä?

40. Voimaanpanolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai

tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

-

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

-

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?

-

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

-

44. Voimaanpanolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Ehdotettua aluejakoa ei voi pitää Etelä-Savon aluehallinnon kannalta tarkoituksenmukaisena.

Nykyisen maakuntajakolain mukaan maa jaetaan alueiden kehittämistä ja alueiden käytön suunnittelua varten maakuntiin. Maakunnaksi on määrätty alue, johon kuuluvat kunnat muodostavat toiminnallisesti ja taloudellisesti sekä alueen suunnittelun kannalta tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden. Maakuntajaon on nykyisin muodostettava tarkoituksenmukainen kokonaisuus myös valtion aluehallinnon tehtävien ja palveluiden järjestämiseksi.

Lakiesityksissä sote-maakuntajaosta ja samalla myös maakuntajaosta säädettäisiin sote-maakuntarakennelaisissa. Sote-maakunnan olisi muodostuttava yhtenäisestä alueesta, joka muodostaa toiminnallisen kokonaisuuden. Sote-maakuntaa voitaisiin muuttaa, jos muutos parantaa:

1) sote-maakunnan toiminnallisia ja taloudellisia edellytyksiä vastata palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta tai muuten edistää sote-maakunnan toimintakykyä; tai

2) sote- maakunnan asukkaiden palveluja tai elinolosuhteita

Sote-maakuntaa muutettaessa tulisi pyrkiä kielellisesti yhteensopiviin alueisiin, joissa turvataan suomen- ja ruotsinkielisen väestön oikeudet saada palveluja omalla kielellään samanlaisten perusteiden mukaan.

Maakuntajaolla on huomattava merkitys myös muiden kuin sote-palveluiden tuottamiselle. Maakunnan liitto vastaa aluekehittämisen strategisesta kokonaisuudesta ja maakunnan yleisestä kehittämisestä yhteistyössä valtion viranomaisten, alueen keskuskaupunkien ja muiden kuntien, yliopistojen ja korkeakoulujen sekä alueiden kehittämiseen osallistuvien muiden eri tahojen kanssa. Alueiden kehittämisen lisäksi maakunnan liiton lakisääteisenä tehtävänä on maakuntakaavoitus. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) edistää alueellista kehittämistä hoitamalla valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviä alueellaan, joka pohjautuu maakuntajakoon.

Suomen nykyinen maakuntajako ja aluehallinto perustuu 18 maakuntaan. Etelä-Savon maakunta muodostaa luonnonoloiltaan ja elinkeinorakenteeltaan luontevan kokonaisuuden. Alueiden kehittämisen ja suunnittelun kannalta keskeisessä asemassa ovat maakunnan liiton ja ELY-keskuksen tehtävien järjestäminen ja yhteistyö. Se sujuu nykyään luontevasti ja hyvin. Etelä-Savo pystyy nykyisin hoitamaan hyvällä tavalla maakunnan suunnittelun tehtävät. Etelä-Savon ELY-keskus pystyy myös tuottamaan hyvin vastuullansa olevat valtion aluehallinnon palvelut. Sillä on myös huomattavia omaa toimialueetta suurempia vastuita. Etelä-Savon TE-toimisto tuottaa TE-palvelut maakunnan alueelle ja sillä on toimipaikat Mikkelissä, Pieksämäellä ja Savonlinnassa.

Savonlinnan seutukunnan siirtyminen Pohjois-Savoon heikentäisi huomattavasti Etelä-Savon maakuntaa sekä maakuntaliiton, ELY-keskuksen ja TE-toimiston toimintaedellytyksiä. Muutos on niin merkittävä, ettei sitä pidä tehdä yksittäisenä sote-maakuntaratkaisuna ilman koko maata koskevaa maakuntien ja valtion aluehallinnon tarkastelua. Sellaista ei ole nyt näköpiirissä.

Itä-Suomen aluehallintoviraston toimialueeseen muutoksella ei olisi vaikutusta. Sen sijaan moniin muihin toimialuejakoihin muutoksella olisi vaikutusta. Alueiden kehittämisen ja kumppanuuksien kannalta merkittäviin Etelä-Savon kauppakamarin, Etelä-Savon yrittäjien ja metsäkeskuksen sekä monien muiden järjestöjen ja toimijoiden toimialueisiin kohdistuisi muutospaineita.

Sote-maakuntajaossa on keskeiseen asemaan noussut Mikkelin ja Savonlinnan sairaaloiden roolin ja palveluiden turvaaminen. Asiasta ei ole päästy sopimukseen ao. sairaanhoitopiirien kesken. Huomionarvoista asiassa on se, että sairaaloiden työnjaosta tulee sopia sote-maakuntien yhteistyösopimuksessa erä-alueen sisällä. Työnjaosta pitää sopia erä-alueen puitteissa huolimatta siitä, kuuluuko Savonlinnan seutu Etelä-Savon vai Pohjois-Savon sotemaakuntaan. Työnjaosta voidaan sopia nykyisessä maakuntien muodostamassa hallintokokonaisuudessa ilman, että maakuntajakoon tehdään muuta aluehallintoa radikaalisti heikentäviä muutoksia.

Enonkosken, Rantasalmen ja Sulkavan kuntien ja Savonlinnan kaupungin tulisi kuulua Etelä-Savon maakuntaan.

Etelä-Savon ELY keskus hoitaa valtionhallinnon alueellisia toimeenpano- ja kehittämistehtäviä Etelä-Savon maakunnan alueella. ELY-keskusten välillä on tehty työnjakoa monissa tehtävissä. Etelä-Savolla on vastuullaan palveluiden tuottamista omaa aluettaan laajemmin. TE-hallinnon asiakaspalvelukeskus tuottaa neuvontapalveluita henkilöasiakkaille ja yrityksille koko valtakunnan alueella. Etelä-Savon ELY-keskus toimii rakennerahasto-ohjelmien välittävänä toimielimenä ja tekee Itä-Suomessa ELY-keskusten näiden ohjelmien rahoitus- ja maksatuspäätökset. Etelä-Savon ELY-keskus koordinoi Vuoksen vesistöalueen vesienhoidon ja saimaannorpan suojelun suunnittelua. Vastaavasti Etelä-Savo saa palveluita muilta ELY-keskuksilta kuten liikenteen ja kalatalouden palvelut Pohjois-Savon ELY-keskuksesta. ELY-keskusten ja TE-toimistojen yhteisen kehittämis- ja hallintokeskuksen (KEHA-keskus) kotipaikka on Mikkeli ja sen henkilöstö työskentelee monipaikkaisesti ympäri Suomea.

Maaseutuhallinnossa maakunnassa toimii ELY-keskuksen lisäksi kuntien yhteistoiminta-alueet ja Leader-ryhmät. Kuntien yhteistoiminta-alueita on kolme, Mikkelin maaseututoimi (Hirvensalmi, Kangasniemi, Mikkeli, Mäntyharju, Pertunmaa, Pieksämäki, Puumala), Rantasalmen maaseututoimi (Joroinen, Juva, Rantasalmi, Sulkava) ja Itä-Savon maaseututoimi (Enonkoski, Heinävesi, Savonlinna). Leader-ryhmiä toimii myös kolme Veejja-kaja (Hirvensalmi, Kangasniemi, Mikkeli, Mäntyharju, Pieksämäki, Puumala), Rajupusu (Joroinen, Juva, Ranta-salmi, Sulkava) ja Piällysmies (Enonkoski, Heinävesi, Savonlinna).

Itä-Savon kuntien siirtyminen Pohjois-Savoon vaikuttaisi monin tavoin Etelä-Savon ELY-keskuksen ja TE-toimiston toimintaan. Seuraavassa luonnehditaan muutoksen vaikutuksia eri palvelukokonaisuuksiin:

Alueidenkehittämisen palvelut

Palveluissa on keskeistä yhteistyö ja yhteinen tavoitteenasettelu maakuntaliiton ja muiden maakunnan toimijoiden kanssa. Muutos vähentäisi ELY-keskuksen alueidenkehittämisen resursseja ja toimintamäärärahoja, mikä heikentäisi sen kykyä tehdä strategista suunnittelua ja ennakkointia.

Alueidenkäytön palvelut

Itä-Savon kuntien alueidenkäytön suunnittelu on niiden väestöosuutta suurempaa. Tämä johtuu muuta maakunta runsaammasta matkailurakentamisesta. Lisäksi alueen suunnitteluun sisältyy erityisosaamista vaativaa norpansuojelun ja matkailun yhteensovittamista ja alueella on runsaasti erityisen arvokkaita kulttuuriympäristöjä. ELY-keskuksen kuntien kaavoituksen ja rakentamistoimen palvelut tuotetaan muutaman henkilön toimesta. Muutoksesta johtuva palvelutuotannon volyymin laskeminen vaikeuttaa riittävän osaamisen turvaamista näissä palveluissa.

Liikennepalvelut

Liikennepalvelut maakuntaan tuotetaan Pohjois-Savon ELY-keskuksesta. Muutoksella ei olisi merkittävää vaikutusta palvelutuotantoon.

Maaseudun kehittämispalvelut

Maaseudun kehittämispalvelut tuotetaan maakunnallisten maaseutuohjelmien pohjalta. Maaseutuohjelman yritysrahoituksesta on 57 % kohdistunut Itä-Savoon. Väestöosuutta suurempi rahoitus johtuu alueella tapahtuneista suurista matkailuinvestoinneista ja maaseutumatkailusta. Osa maaseudun kehittämishankkeista toteutetaan maakunnallisina, joten niiden kohdistumista on vaikea arvioida. Muutos aiheuttaisi sen, että Itä-Savon maaseudun kehittämisrahoitus käsiteltäisiin Pohjois-Savossa. Todennäköisesti Itä-Savon suhteellinen asema maaseuturahoituksessa heikkenisi nykytilanteeseen verrattuna. Etelä-Savon maaseudun kehittämisrahoitus laskisi Itä-Savon väestöosuutta vastaavalla määrällä ja ELY-keskus tuottaisi palvelut supistuneen maakunnan alueelle.

Maatalous- ja elintarviketuotannon palvelut

Vuonna 2019 viljelijätukia maksettiin 2539 maatilalle yhteensä 59,8 milj. €. Maatiloista 661 (30 %) sijaitsee Itä-Savon alueella. Maatalouden investointituista 37 % (7,6 M€) on kohdistunut ohjelmakaudella Itä-Savon alueelle. Viljelijätukia Itä-Savoon kohdistuu jokseenkin väestöosuutta vastaa määrä, mutta investointitukia Itä-Savoon on kohdistunut väestöosuutta enemmän. Viljelijätukiin maakuntamuutoksella ei olisi vaikutusta. Niiden valvonta hoidettaisiin Pohjois-Savosta ja Etelä-Savon ELY-keskus tuottaisi palvelut supistuneen maakunnan alueelle.

Ympäristönsuojelun palvelut

Etelä-Savossa on 136 toimijaa, joiden ympäristölupaa ELY-keskus valvoo. Jätehuoltorekisteriin merkityjä toimijoita on 101. Näistä ympäristölupavelvollisista toimijoista 40 ja jäterekestieriin merkityistä toimijoista 28 sijaitsee Itä-Savossa. Näitä koskevat valvontapalvelut tuotettaisiin jatkossa Pohjois-Savon ELY-keskuksesta. Etelä-Savon ELY-keskus tuottaisi palvelut supistuneen maakunnan alueelle ja sen valvontapalveluiden volyyymi olisi ELY-keskuksista valtakunnan pienin. Osaamisen ja asiantuntemuksen turvaaminen olisi haasteellista.

Yritysten kehittämis- ja rahoituspalvelut

Etelä-Savon ELY-keskus tekee Itä-Suomessa EU:n rakennerahasto-ohjelmien ja TEM:n kansallisen rahoituksen yritystukipäätökset. Vuonna 2019 Itä-Suomeen kohdistui tätä innovaatorahoitusta 54 M€ ja Etelä-Savoon tästä kohdistui 11 M€. Yritysten kehittämisavustuksista 38 % kohdistui Itä-Savoon ja yksittäisistä kunnista eniten avustuksia kohdistui Savonlinnaan. Koska yritysrahoitus käsitellään Itä-Suomen tasolla, ei muutoksella sinällään ole vaikutuksia yritystukien käsittelyyn ja kohdentumiseen Itä-Savon alueella. Maakuntamuutoksella olisi ilmeisesti vaikutusta myös yritys- ja elinkeinotoiminnan muiden toimijoiden (kauppakamari, yrittäjäjärjestöt) toimintaan ja aluejakoihin.

Kehittämis- ja hankerahoituksen palvelut

Etelä-Savon ELY-keskus tekee Itä-Suomessa EU:n rakennerahasto-ohjelmien EAKR- ja ESR-kehittämishankepäätökset. Vuonna 2019 Itä-Suomeen kohdistui kehittämisrahoitusta 38,5 M€ ja tästä Etelä-Savoon kohdistui 9,8 M€. Etelä-Savon kehittämisrahoituksesta 45 % kohdistui Itä-Savoon. Koska kehittämisrahoitus käsitellään Itä-Suomen tasolla, ei muutoksella sinällään ole vaikutuksia kehittämistukien käsittelyyn ja kohdentumiseen Itä-Savon alueella.

Työnvälityspalvelut

Etelä-Savo TE-toiston toimialue kattaa Etelä-Savon maakunnan. Toimistolla on toimipaikat Mikkelissä, Pieksä-mäellä ja Savonlinnassa. Kesäkuun työllisyyskatsauksen mukaan työllisyystilanne Etelä-Savossa oli heikoin Sa-vonlinnan seutukunnassa, jossa työttömien osuus työvoimasta oli 15,8 %. Mikkelin ja Pieksämäen seutukunnissa vastaavat luvut olivat 14,1 ja 12,3 %. Maakuntamuutoksen seurauksen Savonlinnan toimipaikka muuttuisi Pohjois-Savon TE-toimiston toimipaikaksi, joka huolehtisi TE-palveluista Itä-Savon alueella. Vastaavasti Itä-Savon alueen työllisyyden hoitoon osoitetut resurssit osoitettaisiin jatkossa Etelä-Savon sijasta Pohjois-Savon TE-toimistolle. Etelä-Savon ELY-keskus ja TE-toimisto hankkivat työnhakijoiden osaamisen ja valmiuksien kehittämispalveluita maakunnan alueelle. Muutoksen seurauksena näiden palveluiden hankinta siirtyisi Itä-Savon osalta Pohjois-Savon ELY-keskukselle.

Luonnonsuojelun palvelut

Etelä-Savo sijoittuu keskelle Järvi-Suomea. Maakunnan itäosaa hallitsevat Saimaan suuret osa-altaat. Maakunta on vedenjakaja-alueita ja länsiosan vesistöt kuuluvat Kymijoen vesistöalueeseen. Itä-Savon maakuntamuutos aiheuttaisi sen, että Saimaan keskeiset ja suuret vesialueet (mm. Haukivesi, Pihlajavesi ja Puruvesi) sekä niillä sijaitsevat kansallispuistot ja luonnonsuojelualueet siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savoon. Saimaannorpista elää 90% Savonlinnan seutukunnalla ja todennäköisesti ELY-keskuksen norpansuojelun erikoistumistehtävä olisi järjestettävä uudella tavalla. Etelä-Savosta siirtyisi samalla 35% Natura-alueista ja niihin liittyvistä tehtävistä. Muutoksella olisi huomattava vaikutus Etelä-Savon ELY-keskuksen luonnonsuojelupalveluiden tuottamiseen. Tehtävien ja palveluiden volyymin laskeminen vaikeuttaisi riittävän osaamisen turvaamista näissä palveluissa.

Vesi- ja kalatalouden palvelut

ELY-keskuksen vesitalouden palveluiden tuottamisessa tehdään Suomessa yhteistyötä kolmella suuralueella. Etelä-Savon ELY-keskus kuuluu samaan suuralueeseen Uudenmaan, Kaakkois-Suomen, Hämeen, Keski-Suomen, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon kanssa. Muutoksella ei olisi vaikutusta suuralueen yhteistyöhön. Sen sijaan yksittäisten vesitaloushankkeiden ja vesien käytön valvontatehtävien hoito siirtyisi Itä-Savon osalta Pohjois-Savoon. Kalatalouspalveluiden osalta Pohjois-Savon ELY-keskus vastaa järjestämisestä edellä kuvatulla suuralueella. Muutoksella ei olisi vaikutusta kalatalouspalveluihin.

Vesienhoidon palvelut

Etelä-Savon ELY-keskus koordinoi vesienhoitosuunnitelman laatimista ja toimeenpanoa Vuoksen vesistöalueella. Koordinointitehtävän lisäksi ELY-keskus huolehtii vesienhoidon suunnittelusta ja toimeenpanosta Etelä-Savon alueella. Saimaan suurten osa-altaiden siirtymisen Pohjois-Savon osaksi aiheuttaisi huomattavia muutoksia vesienhoidon järjestämiseen. Muutoksella olisi huomattava vaikutus Etelä-Savon ELY-keskuksen vesienhoidon palveluiden tuottamiseen. Tehtävien ja palvelutuotannon volyymin laskeminen vaikeuttaisi suuresti riittävän osaamisen turvaamista näissä palveluissa.

Yhteenveto

Itä-Savon siirtyminen Pohjois-Savon maakuntaan aiheuttaisi sen, että osa Etelä-Savon ELY-keskuksen palvelu-tuotannosta siirtyisi Pohjois-Savon ELY-keskuksen vastuulle. ELY-keskuksen palveluista osa tuotetaan maakuntaa suuremmilla toiminta- tai yhteistyöalueilla. Näihin palveluihin maakuntamuutoksella olisi vähäinen vaikutus. Sen sijaan niissä palveluissa, joita tuotetaan maakunnan alueella muutoksella voi olla huomattavia vaikutuksia. Palvelutuotannon lisäksi myös asiakas- ja sidosryhmäsuhteiden hoitaminen olisi järjestettävä Itä-Savossa osana Pohjois-Savoa. Muutos heijastuisi ELY-keskuksen lisäksi monien muiden viranomaisten ja järjestöjen toimintaan. Itä-Savoon on kohdistunut viime vuosia monilla tehtävä alueilla sen väestöosuutta suurempi osuus Etelä-Savon ELY-keskuksen palveluista. Voi sanoa, että Itä-Savon painoarvo esimerkiksi alueidenkehittämisessä on ollut Etelä-Savossa sen väestöosuutta suurempi.

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveystalouden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

-

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannesta vuodesta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

-

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

-

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *pelastustoimen tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

-

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

-

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

-

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

-

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

-

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 29 ja 30 §)?

-

55. Ovatko valtionosuuskriteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta)?

-

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

-

Verolainsäädäntö

58. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

-

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

-

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

-

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

-

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

-

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

-

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

-

66. Onko terveydenhuollon järjestämisvastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämisvastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

-

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

-

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

-

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

-

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereineen selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

ei

73. Pidättekö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

-

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

Maakuntajaolla on huomattava merkitys myös muiden kuin sote-palveluiden tuottamiselle. Maakunnan liitto vastaa aluekehittämisen strategisesta kokonaisuudesta ja maakunnan yleisestä

kehittämisestä yhteistyössä valtion viranomaisten, alueen kaupunkien ja muiden kuntien, yliopistojen ja korkeakoulujen sekä alueiden kehittämiseen osallistuvien muiden eri tahojen kanssa. Alueiden kehittämisen lisäksi maakunnan liiton lakisääteisenä tehtävänä on maakuntakaavoitus. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) edistää alueellista kehittämistä hoitamalla valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviä alueellaan, joka pohjautuu maakuntajakoon.

Alueiden kehittämistä koskevassa lakiluonnoksessa säädetään alueiden kehittämistä sekä Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan valmistelusta ja toimeenpanosta. Alueiden kehittäminen on valtion, kuntien ja muiden toimijoiden vuorovaikutukseen perustuvaa, laajaalaista ja monitasoista toimintaa, joka perustuu alueiden erilaisiin vahvuuksiin ja tarpeisiin.

Alueiden kehittämisen tavoitteena on edistää alueiden kestävästä kasvusta ja kilpailukykyä, asukkaiden hyvinvointia ja elinympäristön laatua. Alueiden kehittämistä edistävin toimenpitein

- 1) vahvistetaan kasvua tukevaa elinkeinorakennetta ja taloudellista tasapainoa, kestävästä alue- ja yhdyskunta-rakennetta sekä saavutettavuutta;
- 2) tuetaan asukkaiden työllisyyttä, osaamista, yhtäläisiä mahdollisuuksia ja sosiaalista osallisuutta sekä maahanmuuttajien kotoutumista;
- 3) parannetaan elinympäristön laatua ja hillitään ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia;
- 4) vähennetään alueiden välisiä ja sisäisiä kehityseroja; ja
- 5) parannetaan alueiden omia vahvuuksia ja erikoistumista sekä edistetään niiden kulttuuria.

Maakuntien liitot edistävät alueensa kehittämistä laatimalla maakunnan pitkän aikavälin kehittämisen strategian ja siihen perustuvan maakuntaohjelman. Maakunnan suunnittelusta vastaa maakunnan liitto yhteistyössä kuntien, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja muun valtion aluehallinnon sekä muiden aluekehittämiseen osallistuvien tahojen kanssa. Maakuntajaon tulee tunnistaa em. kehittämistehtävät suhteessa alueelliseen toimintaympäristöön ja vahvistaa näitä. Yhteistyön tekemistä ja toiminnan jatkuvan kehittämisen mahdollisuuksia alueellisten ja paikallisten kumppaneiden sekä asiakkaiden kanssa tulee vahvistaa eikä heikentää.

Esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi ei ole tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille maakunnan ja valtion aluehallinnon tehtäville. Sote-maakuntajakoa ei tule ratkaista pelkästään sote-maakuntarakennelain kriteerein, vaan tarkastelu on laajennettava koskemaan ainakin alueiden kehittämisen näkökulmaa.

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

-

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

-

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

-

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

-

80. Onko uudistuksen muutuskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

-

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutuskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

-

82. Näkemysesne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämistä vastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

-

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

-

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

-

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistuksen alueelliseen toteutukseen?

-

muuta, mitä?

-

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

-

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

-

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

-

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

-

Häkkinen Pekka
Etelä-Savon ELY-keskus - Etelä-Savon TE-toimisto